

АНАЛИЗ

на анкетно проучване за разпространение на рисков фактор тютюнопушене сред ученици в област Бургас - 2019г.

През 2019г. СЗО призовава държавите-членки да ускорят усилията за контрол на тютюна с цел предпазване и подпомагане здравето на обществото като цяло под мотото „Тютюн и здраве на белите дробове“.

Употребата на тютюн е един от доказаните рискови фактори, причина за социално-значими хронични незаразни заболявания, които през последните години се разпространяват като епидемия в целия свят.

По данни на СЗО на всеки 4 секунди от тютюнопушене умира по един човек в света. Около 56,9 милиона са годишните смъртни случаи в световен мащаб, 8 милиона са причинени от тютюнопушене, 1 милион, поради втора употреба излагане на тютюнев дим.

Тютюнопушенето е най-важната причина за заболяемост и преждевременна смъртност от редица хронични незаразни заболявания. При пушачите е по-голяма честотата на респираторни заболявания, ХОББ, бронхиалната астма, белодробен карцином, дори белодробната туберкулоза, поради намалената устойчивост на белите дробове към инфекциозни агенти. Тези заболявания зачестяват и сред хората на възраст 29-45г.

Доказано е в основата 80-90% от хроничните заболявания на дихателната система; 80-85% от белодробния рак; 30% от всички други злокачествени заболявания, са пряко свързани с пушенето. Тютюнът е безкомпромисен “разрушител” на човешкото здраве, оказващ пагубни последици върху всички системи на организма.

Вдишаният цигарен дим, дразни дихателните пътища и уврежда дихателната система, предизвиква външни прояви от страна на организма- кашлица и задух. В белите дробове заедно с никотин, катран, въглероден монооксид, постъпват и много други отрови, които причиняват: дразнене и спазъм на гладката мускулатура на бронхите, увеличаване на слузната секреция и увреждане на ресничестия епител на лигавицата. По този начин се нарушава бронхиалната проходимост и нормалните механизми за изчистване на бронхиалното дърво. Развиват се остри, а след това и хронични възпалителни заболявания, които нарушават белодробната функция.

В България тютюнопушенето формира 13,5% заболяемост и 12,4% смъртност от основни хронични незаразни болести.

Редовното пушене на цигари започнало в юношеството е риск за заболяемост, инвалидност и преждевременна смъртност сред млади хора в активна, работоспособна възраст.

Колкото по-рано децата започват да пушат, толкова по-вероятно е да продължат да пушат интензивно през целия си живот.

През 2019г. се проведе поредното анкетно проучване сред ученици на територията на област Бургас.

В анкетното проучване анонимно взеха участие 200 ученика на възраст 13-18г.

/89 момчета и 111 момичета/ от училища в община Бургас, община Сунгурларе.

Основна цел

Създаване и утвърждаване на трайни здравни знания и нагласи с превенция на здравословен начин на живот, нетолериране на тютюнопушенето, като доказан вреден фактор за здравето. Подкрепа на пълната забрана за тютюнопушенето на обществени места, създаване и отстояване на среда свободна от тютюнев дим.

Основни подцели

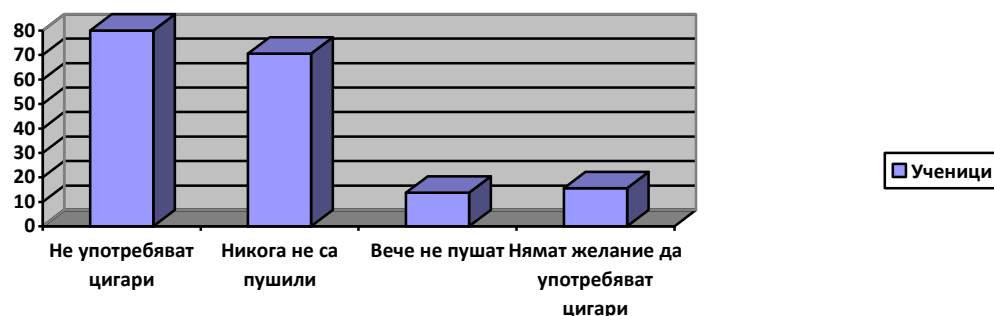
Получаване на обратна информация, чрез зададени въпроси за употреба на тютюневи изделия от ученици. Каква е степента на познание на учениците от 6 - 12 клас за вредното влияние на тютюневите изделия и рисковете от употребата в ученическа възраст. Доколко са зависими от употребата на тютюневи изделия. Създаване на предпоставки и условия за перманентна здравна превенция и ограничаване употребата на тютюневи изделия.

Анализ и диагностика на физиологичните и психологични особености в организма на участниците

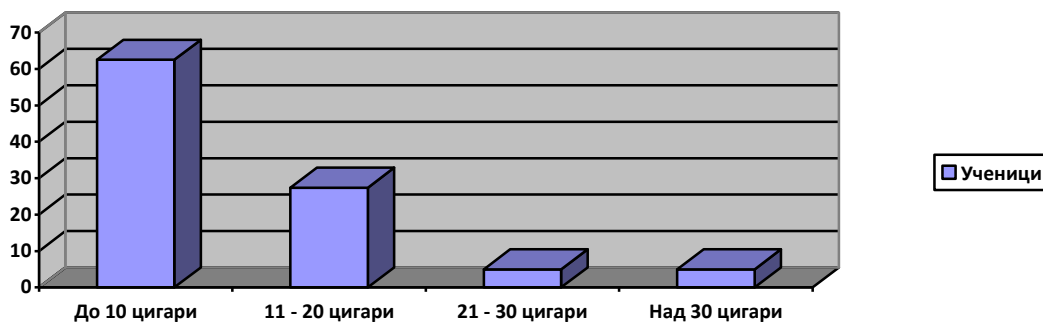
В проучването са обхванати ученици на възраст 13- 18 години. Това е възрастта на пубертета, период на съзряване, свързан с проява на първични и вторични полови белези и признаци. Период, в който настъпват физиологични, хормонални и редица психични промени сред учениците. Определящи са и социалните отношения с околните, особено с техни връстници, родителите, педагози. Започва ясно осъзнаване на половата принадлежност и разграничаване поведението на момчета и момичета. Външната среда със своите особености играе важна и определяща роля през този етап от живота на детето. Подражанието и маниера, нестандартното поведение са водещи.

Обобщени резултати

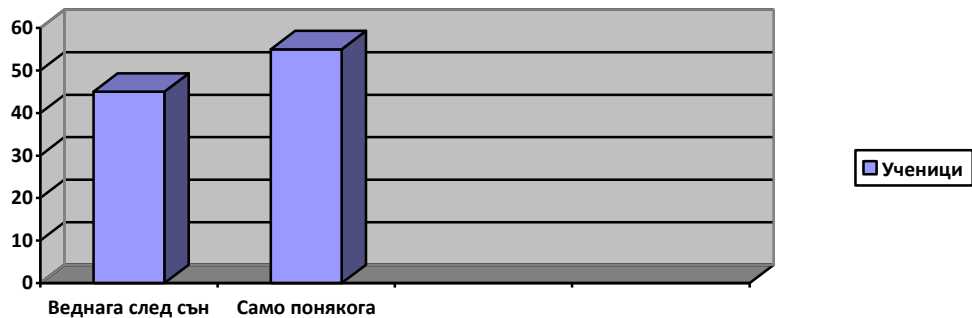
Като пушачи се определят 20% от анкетираните ученици.

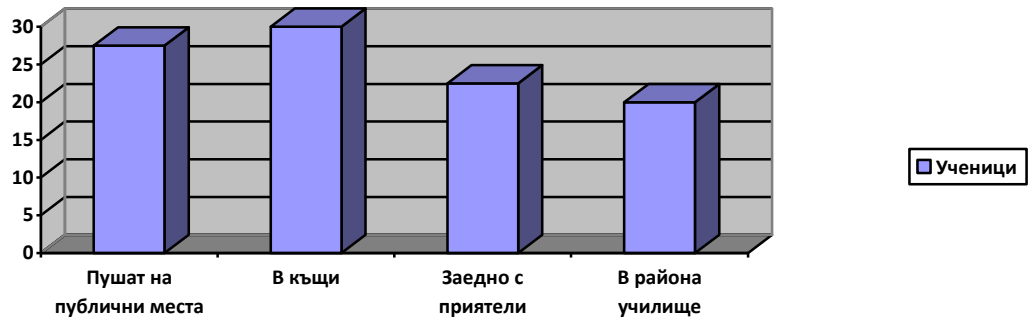
Не употребяват цигари 80% от учениците, от тях никога не са пушили 70,6%, вече не пушат 13,8%, нямат желание да употребяват цигари 15,6%.

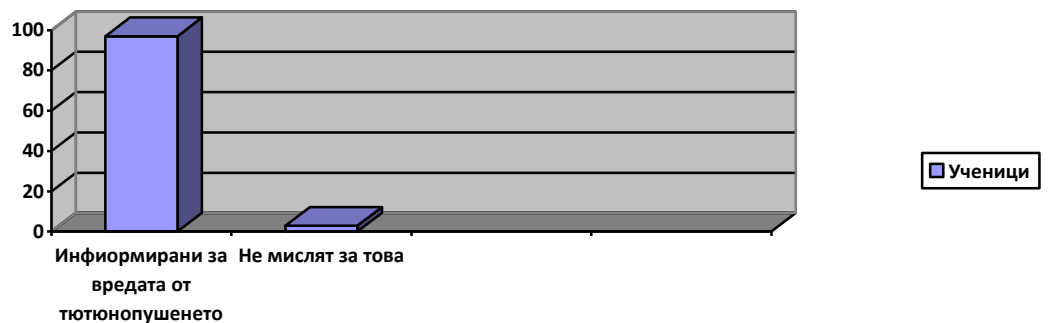
62,5% от употребяващите цигари пушат до 10 цигари дневно, 27,5% съобщават за 11-20 изпушени цигари дневно, 5% пушат от 21-30 цигари на ден, над 30 цигари запалват също 5% от анкетираните.

45% от употребяващите цигари съобщават за запалване на първата си цигара сутрин, непосредствено след ставане от сън, 55% изпитват желание, само понякога.

27,5% от употребяващите цигари съобщават, че пушат на публични места - паркове, дискотеки, на улицата. В къщи пушат 30%, заедно с приятели 22,5%, в района на училището 20%.

Почти всички ученици 97% са добре информирани за вредата от тютюнопушенето и знаят рисковете за тяхното здраве, 3% не мислят за това.

56% от учениците твърдят, че са обсъждали последствията от употребата на тютюневи изделия с медицинските специалисти и педагози в училище, 25,5% не са сигурни, 18,5% не си спомнят за обсъждане по тази тема.

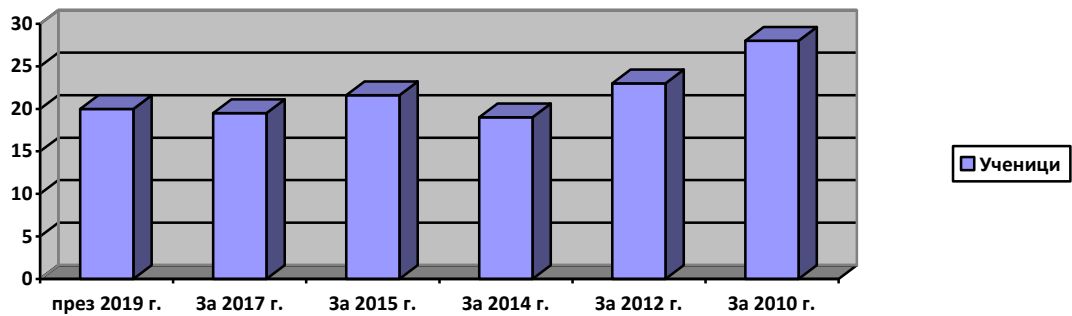
На въпроса: Веднъж започнал някой човек да пуши, дали ще му е трудно да се откаже...? С „вероятно да“ и „сигурно да“ са отговорили 68%, 9,5% и 19,5% са напълно сигурни, или предполагат, че човек може да се откаже.

От употребяващите цигари ученици 55% искат да откажат цигарите веднага и сега, останалите почти равен брой пушачи 45% не са сигурни, че желаят да предприемат тези мерки за здравето си.

70% от пушачите съобщават, че могат да откажат цигарите, когато си пожелаят, останалата част около 30% не са убедени.

Запалване на първа цигара в ранна детска възраст на 8-10 години не се съобщава от учениците, от 9-13 години са запалили първа цигара 0,5%, над 14 години са опитали да запалят първа цигара 21,5%.

Сравнителен анализ

Като пушачи през 2019г. се определят 20%, при 19,5% за 2017г., 21,6% за 2015г., 19% за 2014г., 23% през 2012 г., 2010г. 28%.

Изводи

През последните години не се наблюдава съществена промяна и тенденция процентът ученици, които употребяват тютюневи изделия да е по-малък.

От резултатите е видно, че част от учениците имат пропуски в знанията за вредите от употребата на тютюневи изделия в периода на израстване и формиране на отношение към собственото им здраве, личностни характеристики, начин на живот. Затова е порепоръчително да се обърне внимание на запознаване на учениците с рисковете от новите форми тютюневи изделия наложени от тютюневите компании, за които учениците имат само „положителни“ мнения.

Съществуващата ситуация сред подрастващите налага прилагането на постоянни, ефективни и подходящи обучителни и разяснителни програми по въпроси свързани с тютюнопушенето още в най-ранна детска възраст.

Основен сериозен проблем е използването на цигари, като подражание, маниер, по време на партита и увеселителни мероприятия, които се организират в отсъствието на родители.

От голямо значение са и финансовите възможности на ученика, като понякога родителят пропуска да потърси отговорност за какво са използвани.

Препоръки

Да се утвърдят здравните знания сред деца, родители, на обществото като цяло по отношение на вредата от пасивното и активно тютюнопушене върху тяхното здраве. Създаване на съвременни форми на обучение.

Завръщане към истинското „родителство“ - да се поставят граници и да е ясно кой е родителят в едно семейство и кога родителят може да бъде и добър приятел. Да се предостави на децата балансирана среда за живот на базата на това, от което се нуждаят, а не това, което искат. Родителят да не се страхува да казва “НЕ” на децата си, ако това, което искат, не е това, от което се нуждаят. Децата да се научат на самостоятелност, на отговорност, да не използват постоянно технологии, вместо родителско общуване. Повишаване на мотивираността и ангажираността на децата в

грижа за собственото им здраве, както и активното им включване в извънкласни дейности, укрепващи физическото и психично здраве – спорт, туризъм, изкуство, хоби, любими автори и книги, грижа за домашно животно, разходки на открито сред природата с приятели.

Обществото, като цяло също не бива да бъде безпристрастно към младите хора, които употребяват цигари.

Освен спасяването на човешки живот, цялостният контрол върху тютюна съдържа неблагоприятно въздействие върху околната среда от отглеждането, производството, търговията и потреблението на тютюн.

Според СЗО не само правителствата могат да засилят усилията си за контрол на тютюнопушенето: хората също могат да допринесат на индивидуално равнище за създаването на устойчив свят без тютюн. Хората могат да се ангажират никога да не приемат тютюневи изделия. Тези, които употребяват тютюн, могат да напуснат навика си, или да потърсят помощ при това, което от своя страна ще защити здравето им, както и хората, изложени на вторичен дим, включително деца, други членове на семейството и приятели. Парите, които не са изразходвани за тютюна, могат от своя страна да се използват за други съществени нужди, включително закупуване на здравословна храна, здравеопазване и образование.